

دانشکده الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه دوره دکتری

عنوان:

استنباط مبانی کلامی الگوی اجتماعی زن مسلمان (با تأکید بر کلام شیعه معاصر)

استاد راهنما:

دکتر عسکر سیرباز- اگتئیده مژگان سخایی

استاد مشاور:

دکتر زهره برنجی

نگارنده:

فاطمه وفايي صدر

سرشناسه: وفایی صدر، فاطمه، ۱۳۶۲ -
 عنوان و نام پدیدآور: استنباط مبانی کلامی الگوی اجتماعی زن مسلمان (با تأکید بر کلام شیعه معاصر) / استاد راهنما
 عسکر دیرباز، سیده‌مژگان سخایی؛ استاد مشاور زهره برقمی؛ نگارنده فاطمه وفایی صدر.
 مشخصات نشر: تهران: شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده، روابط عمومی، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری: ۴۳۲ ص.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۴۳۵-۶۱-۰
 وضعیت فهرست نویسی: فیفا
 یادداشت: کتابنامه.
 یادداشت: کتاب حاضر در اصل پایان‌نامه نویسنده در مقطع دکتری از دانشکده الهیات و معارف اسلامی است.
 موضوع: زنان مسلمان -- وضع اجتماعی
 موضوع: Muslim women -- Social conditions
 موضوع: زنان -- وضع اجتماعی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
 موضوع: Women -- Social conditions -- *Religious aspects -- Islam
 موضوع: کلام شیعه امامیه -- قرن ۱۴
 موضوع: *Imamite Shiites theology -- 20 the century
 شناسه افزوده: دیرباز، عسکر
 شناسه افزوده: خایه سیدم کا، ۱۳۴۱ -
 شناسه افزوده: برقمی زهره، ۱۱ -
 شناسه افزوده: شورای مرکزی اسلامی زنان و خانواده، روابط عمومی
 رده بندی کنگره: P3Q1170 ب ۱۳۹۵
 رده بندی دیویی: ۳۰۵/۴۸۶۹۷
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۵۰۱۸۲
 تاریخ درخواست: ۱۳۹۵/۰۸/۰۴
 تاریخ پاسخگویی:
 کد پیگیری: ۴۴۴۹۲۴۴

عنوان: استنباط مبانی کلامی الگوی اجتماعی زن مسلمان (با تأکید بر کلام شیعه معاصر)

نویسنده: دکتر فاطمه وفایی صدر

صاحب امتیاز: شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده

ویراستار: نسیم سرلک

صفحه آرا: طاهره توکلی

ناشر: روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول

سال نشر: ۱۳۹۵

حق چاپ، تکثیر و انتشار محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان فلسطین شمالی، شماره ۳۰۹

تلفن: ۶۶۴۶۸۲۷۱-۵

فکس: ۶۶۴۱۲۳۱۷

چکیده

پی‌ریزی تمدن نوین اسلامی جز با تدوین الگوی جامع دینی در موضوعات مختلف امکان پذیر نیست. طراحی الگوی جامع نیز، فعالیتی پویا و پایدار است و نیازمند اجتهاد مستمر می‌باشد. استنباط مبانی اسلام از منابع دینی، به عنوان نظریه پشتیبان الگو، ضرورت و اهمیت این تحقیق است. هدف این تحقیق با عنوان استنباط مبانی کلامی الگو، گام اول در طراحی الگوی اجتماعی زن است که بدون آن الگوهای اجتماعی با نظام اعتقادی سختی نخواهند بست. سوال اصلی رساله پیش رو این است که مبانی مستنبط از کلام معاصر شیعه، درباره الگوی اجتماعی زن مسلمان چیست؟ این رساله از روش‌های مروری، تحلیلی و استنباطی، به ترتیب در فصول دوم، چهارم و پنجم برای پاسخ به سوال‌ها استفاده کرده است. در این تحقیق با عنایت به مرآت چون هدفمندی خلقت، مکملیت زن و مرد، فطرت الهی یکسان، منوط بودن تعالی به تقوا، مرام جنسیت و..... یافتیم که اسلام در افق بالاتر، شرایط اثر اجتماعی زن را محدود به انسان ندانسته و حوزه عمل و تأثیر اجتماعی زن را هم از نظر زمانی و هم از نظر مکانی بسیار گسترده تر از نظریه‌های موجود می‌داند. کم دیدن یا درست ندیدن زن، هر دو می‌تواند دایره اثر او را محدود و غیر واقعی سازد. اسلام با نگاهی همه جانبه و واقعی به زن نگرسته و اثر وجودی او را بی‌نظمی می‌داند. تدوین الگوی جامع زن مسلمان از اولویت‌های پژوهشی است که توسط برخی مراکز - به آغاز گردیده و ادامه دارد. رساله حاضر در صدد بیان مبانی کلامی این الگو در قلمرو حضور اجتماعی می‌باشد و در پنج فصل تنظیم شده است.

واژگان کلیدی: استنباط مبانی، کلام شیعه، الگوی اجتماعی، الگوی اجتماعی زن.

فهرست مطالب

مقدمه ۲۰

بخش اول

فصل اول کلیات تحقیق ۲۵

۱-۱ مقدمه ۲۶

۲-۱ بیان مسئله ۲۶

۳-۱ ضرورت تحقیق ۲۷

۱-۳-۱ خلاء نظری و علمی درباره حضور صحیح اجتماعی زنان ۲۷

۲-۳-۱ استنباط مبانی کنونی او این گام در طراحی الگو ۲۸

۳-۳-۱ ضرورت ارائه الگوی صحیح حیات انسانی ۲۸

۴-۳-۱ مبانی الگو، مقدمه واجب در سبب آری ۲۸

۵-۳-۱ مقایسه مبانی الگوهای عرفی سازی شده با مبانی اسلام ۲۹

۶-۳-۱ به اقتضاء خود نقش زن در حیات بشری ۲۹

۷-۳-۱ مسئله زن یکی از بالانشین‌های جدول اعتراض جامعه اسلام ۳۰

۴-۱ پرسش‌های تحقیق: ۳۰

۱-۴-۱ سوال اصلی تحقیق: ۳۰

۲-۴-۱ سوالات فرعی: ۳۰

۵-۱ فرضیه‌ها ۳۱

۶-۱ قلمرو تحقیق ۳۱

۷-۱ پیشینه تحقیق ۳۲

۱-۷-۱ پایان نامه‌های مرتبط : ۳۲

- ۱-۷-۲ مقالات علمی - پژوهشی ۳۳
- ۱-۷-۳ کتاب‌های چاپ شده ی مرتبط با موضوع: ۳۶
- ۱-۷-۴ تحلیل و بیان خلاء موجود: ۳۸
- ۱-۸ نوآوری تحقیق ۴۱
- ۱-۹ ساختار تحقیق ۴۲
- فصل دوم ادبیات و پیشینه موضوع ۴۳
- ۱-۲ مقدمه ۴۴
- ۲-۲ مفهوم شناسی ۴۴
- ۱-۲-۲ استنباط ۴۴
- ۲-۲-۲ مبانی ۴۶
- ۳-۲-۲ کلام ۴۷
- ۴-۲-۲ مبانی کلامی ۴۸
- ۵-۲-۲ کلام شیعه معاصر ۴۹
- ۶-۲-۲ الگو ۵۰
- ۱-۶-۲-۲ الگو از نگاه تحقیق ۵۴
- ۷-۲-۲ اجتماعی ۵۵
- ۸-۲-۲ حضور اجتماعی زن ۵۹
- ۱-۸-۲-۲ مفهوم رایج حضور اجتماعی زن ۶۰
- ۲-۸-۲-۲ حضور اجتماعی زن از نگاه تحقیق ۶۱
- ۹-۲-۲ زن ۶۲
- ۱۰-۲-۲ مسلمان ۶۳
- ۳-۲ پیشینه تفصیلی موضوع ۶۴

۶۵	۱-۳-۲ زمان، مکان و انگیزه حرکت‌های زنانه
۶۹	۲-۳-۲ رویکردهای گوناگون به حضور اجتماعی زن
۶۹	۱-۲-۳-۲ رویکرد تاریخی
۷۰	۲-۲-۳-۲ رویکرد فقهی و حقوقی
۷۱	۳-۲-۳-۲ رویکرد فلسفه اسلامی
۷۱	۴-۲-۳-۲ رویکرد تفسیری و روایی
۷۲	۲-۳-۲ رویکرد علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی
۷۴	۶-۲-۳-۲ رویکرد تطبیقی (مقایسه‌ای)
۷۵	۷-۲-۳-۲ رویکرد فلسفی
۷۶	۴-۲ چهارچوب نظری تحقیق
۷۹	فصل سوم رویکرد و روش
۸۰	۱-۳ مقدمه
۸۰	۲-۳ رویکرد تحقیق
۸۵	۱-۲-۳ الزامات و ویژگی‌های رویکرد تمدن‌گرایی
۸۵	۱-۱-۲-۳ ماهیت اسلام
۸۶	۲-۱-۲-۳ روش فهم دین
۸۷	۳-۱-۲-۳ عقلانیت
۸۷	۴-۱-۲-۳ منطق برنامه ریزی
۸۷	۵-۱-۲-۳ تعالی اجتماعی
۸۸	۶-۱-۲-۳ اجرا و تحقق دین
۸۹	۳-۳ روش تحقیق
۹۰	۱-۳-۳ منطق حاکم بر رساله

- ۳-۱-۱-۱ ضرورت تفکیک مقام استنباط، اعتقاد و دفاع ۹۰
- ۳-۱-۳-۲ ضرورت نگرش نظام‌مند و مسئله امکان تجزی در کلام ۹۱
- ۳-۱-۳-۳ روش‌شناسی منطقی و تاریخی ۹۲
- ۳-۱-۳-۴ روش اثبات دعاوی ۹۲
- ۳-۱-۳-۵ روش استنباط مبانی ۹۳
- ۳-۱-۳-۶ تبیین آراء و مبانی ۹۳
- ۳-۱-۳-۷ غایت اختصار ۹۳
- ۳-۱-۳-۸ شبهات و سوالات مباحث زنان ۹۳
- ۳-۳-۲ منطق فصل به یک: ۹۴
- ۴-۳ نکات ضروری: ۹۷
- فصل چهارم الگوهای ارائه شده برای حضور اجتماعی زن ۹۹
- ۴-۱ مقدمه ۱۰۰
- ۴-۲ الگوی سستی زن ۱۰۰
- ۴-۲-۱ مبانی فکری الگوی سستی زن ۱۰۱
- ۴-۲-۱-۱ ناتوانی ذاتی و تکوینی زنان ۱۰۱
- ۴-۲-۱-۲ محدود دانستن مسئولیت زن به خانه داری ۱۰۲
- ۴-۲-۱-۳ فسادفکنی مطلق رفتارهای زنان ۱۰۳
- ۴-۲-۲ تحلیل و نتیجه: ۱۰۳
- ۴-۳ الگوی فمینیسمی زن ۱۰۵
- ۴-۳-۱ انواع فمینیسم ۱۰۶
- ۴-۳-۲ نگرش‌های گوناگون به فمینیسم ۱۱۰
- ۴-۳-۳ فمینیسم به مثابه جنبش اجتماعی ۱۱۱

۱۱۴.....	۴-۳-۳-۱ منظر دینی:
۱۱۵.....	۴-۳-۲-۱-۱ منظر اقتصادی:
۱۱۶.....	۴-۳-۲-۱-۲ منظر اجتماعی:
۱۱۷.....	۴-۳-۴ نقد فمینیسم به عنوان جنبش اجتماعی
۱۲۰.....	۴-۳-۵ فمینیسم به مثابه مکتب فلسفی
۱۲۲.....	۴-۳-۶ نقد فمینیسم به عنوان مکتب فلسفی
۱۲۴.....	۴-۳-۷ بازی الگوی فمینیسمی زن
۱۲۴.....	۴-۳-۷-۱ تجربه گرای
۱۲۵.....	۴-۳-۷-۲ سکولاریسم
۱۲۶.....	۴-۳-۷-۳ نسیت گرای
۱۲۷.....	۴-۳-۷-۴ اومانیزم و لذت گرای
۱۲۷.....	۴-۳-۷-۵ فرد گرایی
۱۲۸.....	۴-۳-۷-۶ لیبرالیسم
۱۳۰.....	۴-۳-۷-۷ خودبستگی عقلی و بی اعتنایی به حجیت و حق
۱۳۱.....	۴-۳-۷-۸ نفی تمایزهای جنسیتی
۱۳۱.....	۴-۳-۷-۹ برابری زن و مرد
۱۳۲.....	۴-۳-۷-۱۰ تبعیض و ستم تاریخی به زنان
۱۳۲.....	۴-۳-۸ حضور اجتماعی زنان در الگوی فمینیسمی
۱۳۷.....	۴-۳-۹ تحلیل و نتیجه:
۱۴۱.....	۴-۴ الگوی دینی زن
۱۴۱.....	۴-۴-۱ مطالعات حضور اجتماعی زن در جهان اسلام
۱۴۲.....	۴-۴-۱-۱ مبانی الگوی دینی- سنی برای حضور اجتماعی زن

- ۱-۱-۱-۴-۴ سنت گرایان ۱۴۳
- ۲-۱-۱-۴-۴ نواندیشان (یا نوگرایان) ۱۴۴
- ۲-۱-۱-۴-۴ الف اصول گرایان نوسلفی ۱۴۴
- ۲-۱-۱-۴-۴ ب دگر اندیشان ۱۴۷
- ۲-۱-۴-۴ حضور اجتماعی زن در الگوی دینی - سنی ۱۵۲
- ۱-۲-۱-۴-۴ قطر ۱۵۲
- ۲-۱-۴-۴ فلسطین اشغالی ۱۵۳
- ۲-۱-۴-۴ عربستان ۱۵۴
- ۴-۲-۱-۴-۴ مصر ۱۵۵
- ۵-۲-۱-۴-۴ کویت ۱۵۶
- ۶-۲-۱-۴-۴ بحرین ۱۵۶
- ۳-۱-۴-۴ تحلیل و نتیجه: ۱۵۷
- ۲-۱-۴-۴ الگوی دینی - شیعی برای حضور اجتماعی زن ۱۵۸
- ۱-۲-۱-۴-۴ تغییرات جامعه زنان پس از عصر معاصر ۱۵۸
- ۲-۲-۱-۴-۴ اقسام الگوی دینی - شیعی ۱۶۰
- ۲-۲-۱-۴-۴ الف الگوی دینی - شیعی غیر نظام‌مند ۱۶۱
- الف-۱ آیات و روایات بیانگر عدم جواز حضور اجتماعی زن ۱۶۲
- الف-۲ نظر متخصصان الگوی دینی - شیعی غیر نظام‌مند ۱۶۳
- الف-۳ تحلیل و نتیجه ۱۶۵
- ۲-۲-۱-۴-۴ ب الگوی دینی - شیعی نظام‌مند ۱۷۰
- ب-۱ آیات بیانگر جواز حضور اجتماعی زن ۱۷۰
- ب-۲ حضور اجتماعی زن در الگوی دینی - شیعی نظام‌مند ۱۷۴

ب-۳	نظر متخصصان الگوی دینی - شیعی نظام‌مند.....	۱۷۶
ب ۳-۱	دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) درباره حضور اجتماعی زن.....	۱۷۶
ب ۳-۲	دیدگاه علامه طباطبایی (ره) درباره حضور اجتماعی زن.....	۱۸۲
ب ۳-۳	دیدگاه شهید مطهری (ره) درباره حضور اجتماعی زن.....	۱۸۴
ب ۳-۴	دیدگاه آیت الله جوادی آملی (حفظه الله) درباره حضور اجتماعی زن.....	۱۸۷
ب ۳-۵	دیدگاه مقام معظم رهبری (حفظه الله) درباره حضور اجتماعی زن.....	۱۹۰
ب-۴	تحلیل و نتیجه.....	۱۹۱

بخش دوم

فصل پنجم	مبارک‌الهی الگوی اجتماعی زن مسلمان.....	۱۹۷
۱-۵	مقدمه.....	۱۹۸
۲-۵	مبانی استنباط.....	۱۹۹
۱-۲-۵	نقش دین در تشریع و الحدودی.....	۱۹۹
۱-۱-۲-۵	نگاه حداقلی: جدا انگاری دین داری و دین مداری.....	۲۰۰
۲-۱-۲-۵	نظریه دین حداکثری، دینداری عین دین مداری.....	۲۰۱
۱-۲-۱-۲-۵	ادله نظریه دین حداکثری.....	۲۰۳
۳-۱-۲-۵	لایه‌های خرد و کلان سکولاریسم اجتماعی و فکری.....	۲۰۸
۴-۱-۲-۵	نقش دین در تشریع و الگودهی در ارتباط با الگوی اجتماعی زن.....	۲۱۰
۲-۲-۵	تناسب و هماهنگی تکوین و تشریع.....	۲۱۱
۱-۲-۲-۵	رابطه بین تکوین و تشریع.....	۲۱۲
۲-۲-۲-۵	نتایج.....	۲۱۹
۳-۲-۲-۵	تناسب و هماهنگی تکوین و تشریع در ارتباط با الگوی اجتماعی زن.....	۲۱۹
۳-۲-۵	معیار اعتبار گزاره‌های دینی.....	۲۲۱

- ۲۲۵..... ۱-۳-۲-۵ شبهه متن و زمینه
- ۲۲۶..... ۲-۳-۲-۵ معیار اعتبار گزاره‌های دینی در ارتباط با الگوی اجتماعی زن
- ۲۲۸..... ۴-۲-۵ ثبات یا تحول گزاره‌های دینی
- ۲۳۲..... ۱-۴-۲-۵ ثبات یا تحول گزاره‌های دینی در ارتباط با الگوی اجتماعی زن
- ۲۳۳..... ۳-۵ مبانی کلامی الگوی اجتماعی زن مسلمان
- ۲۳۳..... ۱-۳-۵ مبنای هدفمندی خلقت
- ۲۳۵..... ۱-۱-۳-۵ خلقت ذکر و انثی
- ۲۳۶..... ۱-۳-۵ نقش‌های اجتماعی متفاوت اما مرتبط زن و مرد
- ۲۴۱..... ۳-۱-۳-۵ هدفمندی خلقت و تفاوت‌های تکوینی
- ۲۴۵..... ۴-۱-۳-۵ نتایج
- ۲۴۷..... ۵-۱-۳-۵ اصل هدفمندی خلقت در ارتباط با الگوی اجتماعی زن
- ۲۵۰..... ۲-۳-۵ مبنای خلافت
- ۲۵۲..... ۱-۲-۳-۵ مراد از "خلیفه"
- ۲۵۶..... ۲-۲-۳-۵ نظریه عمومی خلافت
- ۲۶۰..... ۳-۲-۳-۵ ماهیت و حقیقت خلافت
- ۲۶۱..... ۴-۲-۳-۵ مبانی خلافت انسان
- ۲۶۴..... ۵-۲-۳-۵ ویژگی‌های خلافت انسان
- ۲۶۷..... ۶-۲-۳-۵ خلافت الهی و خلافت شیطانی
- ۲۶۸..... ۷-۲-۳-۵ نتایج
- ۲۷۰..... ۸-۲-۳-۵ اصل خلافت در رابطه با الگوی اجتماعی زن
- ۲۷۴..... ۳-۳-۵ مبنای فطرت
- ۲۷۵..... ۱-۳-۳-۵ مفهوم فطرت
- ۲۷۶..... ۲-۳-۳-۵ ویژگی‌های فطرت

- ۲۷۷..... ۳-۳-۳-۵ اشاره اجمالی به بعضی اصول فطرت و لوازم آن
- ۲۷۹..... ۴-۳-۳-۵ تفاوت بحث ما با اومانيسم
- ۲۸۱..... ۵-۳-۳-۵ الگوی حضور اجتماعی خانواده گرا
- ۲۸۲..... ۶-۳-۳-۵ اصل فطرت در ارتباط با الگوی اجتماعی زن
- ۲۸۴..... ۴-۳-۵ مبنای تکلیف و استعداد عقلی
- ۲۸۴..... ۱-۴-۳-۵ مفهوم تکلیف
- ۲۸۹..... ۲-۴-۳-۵ تئیه تکلیف محور یک عبد
- ۲۹۰..... ۳-۴-۳-۵ سبک قابل شدن بین اصل تکلیف و نوع تکلیف
- ۲۹۲..... ۴-۴-۳-۵ استعداد عقلی
- ۲۹۷..... ۵-۴-۳-۵ اصل تکلیف، استعداد عقلی در رابطه با الگوی اجتماعی زن
- ۲۹۹..... ۵-۳-۵ مبنای خودآگاهی، عبودیت و آزادی
- ۲۹۹..... ۱-۵-۳-۵ عبد بودن، هویت انسانی
- ۳۰۵..... ۲-۵-۳-۵ عبودیت و استقلال
- ۳۰۶..... ۳-۵-۳-۵ عبودیت و آزادی
- ۳۱۰..... ۴-۵-۳-۵ اصل خودآگاهی، عبودیت و آزادی در ارتباط با الگوی اجتماعی زن
- ۳۱۳..... ۶-۳-۵ مبنای جنسیت
- ۳۱۴..... ۱-۶-۳-۵ مبنای نظریه بر ساخت گرایی
- ۳۱۶..... ۲-۶-۳-۵ هویت جنسی
- ۳۱۹..... ۳-۶-۳-۵ پیامد نظریه بر ساختگی (عدم پذیرش تأثیر تفاوت های طبیعی)
- ۳۲۲..... ۴-۶-۳-۵ همبستگی اجتماعی حاصل تقسیم کار جنسیتی
- ۳۲۳..... ۵-۶-۳-۵ مبنای جنسیت در رابطه با الگوی اجتماعی زن
- ۳۲۵..... ۷-۳-۵ مبنای تمایزات زن و مرد و دامنه آن
- ۳۲۶..... ۱-۷-۳-۵ تفاوت های تکوینی با نگاهی به متون اسلامی

- ۳۲۹..... ۱-۱-۷-۳-۵ تفاوت‌های جسمی
- ۳۳۰..... ۲-۱-۷-۳-۵ تفاوت‌های روانی
- ۳۳۶..... ۲-۷-۳-۵ حکمت تفاوت‌ها
- ۳۳۹..... ۳-۷-۳-۵ تمایز در نقش‌ها
- ۳۴۲..... ۴-۷-۳-۵ عدم ایفای نقش جنسیتی
- ۳۴۳..... ۵-۷-۳-۵ تحول‌پذیری نقش‌های جنسیتی
- ۳۴۴..... ۶-۷-۳-۵ تفاوت‌های تکوینی در نگاه برخی متکلمین معاصر شیعه
- ۳۵۲..... ۱-۷-۴-۵ دامنه تمایزات در ارتباط با الگوی اجتماعی زن
- ۳۵۴..... ۸-۳-۵ مبای عالی مکملیت زن و مرد
- ۳۵۴..... ۱-۸-۳-۵ نقش ر مفرد در و انثی
- ۳۵۷..... ۲-۸-۳-۵ واژه‌های مرتبط به زن و مرد در قرآن
- ۳۵۸..... ۳-۸-۳-۵ زوجیت، شرط تعالی
- ۳۶۱..... ۴-۸-۳-۵ مفهوم زوجیت در انسان
- ۳۶۳..... ۵-۸-۳-۵ غایت زوجیت در انسان
- ۳۶۴..... ۶-۸-۳-۵ تکامل مداوم هستی و جهت تکاملی پدیده‌ها آن
- ۳۶۵..... ۷-۸-۳-۵ مکملیت زن و مرد، در خلقت و در نقش‌ها
- ۳۶۷..... ۸-۸-۳-۵ خانواده عالی ترین نماد تعالی، تکامل و تعاون
- ۳۷۰..... ۹-۸-۳-۵ اصل تعالی و مکملیت زن و مرد در رابطه با الگوی اجتماعی زن
- ۳۷۵..... نتیجه‌گیری و پیشنهادات
- ۳۷۶..... نتیجه‌گیری و پاسخ به پرسش‌های اصلی و فرعی
- ۳۸۰..... نمایی از حضور اجتماعی زن در الگوی دینی - شیعی نظام‌مند
- ۳۸۴..... نوآوری تحقیق
- ۳۸۵..... دشواری‌های تحقیق

منابع	۳۸۶
نگاه کلان و جهانی به موضوع	۳۸۶
پیشنهادهای آموزشی و اجرایی	۳۹۳
منابع	۳۹۹
منابع و مآخذ فارسی و عربی	۴۰۰
مقاله‌های علمی - پژوهشی	۴۲۳
سایت و وبگاه‌های فارسی و عربی	۴۲۹
سایت و وبگاه‌های انگلیسی	۴۳۰
چکیده انگلیسی	۴۳۱

مقدمه

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا..... وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنَ فِرْعَوْنَ وَ عَمَلِهِ..... وَ مَرْيَمَ إِثْنَتْ عِمْرَانَ.....»^۱

«قرآن کریم چهار زن را به عنوان الگو معرفی می‌نماید؛ دو نفر الگوی نیکان عالم و دو نفر الگوی بدان عالم. خدای متعال دو زن را به عنوان نمونه ی مؤمنان ذکر می‌کند: یکی زن فرعون و دیگری، حضرت مریم. دو زن نمونه دیگر هم برای مردمان کافر در طول تاریخ معرفی می‌رمايد، به جای فرعون، نمرود و افراد دیگر، این چهار زن فقط نمونه و نماد برای زن‌ها نیستند، بلکه نمونه و نماد برای همه ی زن‌ها و مردها هستند»^۲.....

از منظر قرآن زنان تنها خانواده ساز، بلکه جامعه ساز و در نگاه بالاتر تمدن سازند. حضور اجتماعی زنان الگو در تاریخ اسلام غیر قابل انکار است. آنچه که این تحقیق به دنبال آن است، استنباط مبانی کلامی - حضور اجتماعی زن بر مبنای تقلید است. برنامه‌های انسان در زندگی، از شناخت و تحلیل وی درباره ی دین و جهان پیرامون اش سرچشمه می‌گیرد. از این رو، بررسی و بازشناسی اصول و مبانی فکری، برای تعدیل برنامه‌ها و فروع زندگی، امری ضروری و اساسی است. الگوهای اجتماعی زنان نیز از این قاعده مستثنا نیست. این الگوها چه در قالب‌های نو و چه در قالب‌های کهنه مبتنی بر مبانی بنیادین است. بازشناسی دقیق و مستدل مبانی پشت الگوهای اجتماعی زن، به ما کمک می‌کند تا موقعیت خود را در صف بندی‌های فکری، اجتماعی و فرهنگی تشخیص داده و آگاهانه و آزادانه دست به انتخاب بزنیم.

۱. سوره مبارکه تحریم، آیه ۱۰، ۱۱ و ۱۲. خدا برای کسانی که کفر ورزیده‌اند، آن نوح و آن لوط را مثل آورده [که] هر دو در نکاح دو بنده از بندگان شایسته ما بودند و به آنها خیانت کردند، و کاری از دست [شوهران] آنها در برابر خدا ساخته نبود، و گفته شد: با داخل شوندگان داخل آتش شوید. و برای کسانی که ایمان آورده‌اند، خدا همسر فرعون را مثل آورده، آن گاه که گفت: «پروردگارا پیش خود در بهشت خانه‌ای برایم بساز، و مرا از فرعون و کردارش نجات ده، و مرا از دست مردم ستمگر بزرهان. و مریم دختری عمران را، همان کسی که خود را پاکدامن نگاه داشت و در او از روح خود دیدیم و سخنان پروردگار خود و کتاب‌های او را تصدیق کرد و از فرمانبرداران بود.

۲. سید علی خامنه‌ای، الگوی زن، چاپ اول، تهران، ۱۳۹۰، انتشارات انقلاب اسلامی، ص ۱۳۶.

از طرف دیگر، استنباط مبانی و معارف اسلام از منابع دینی، ضرورت طراحی الگو است. الگوها در حقیقت نقطه تلاقی و خط تماس نظام‌های معرفتی و مبانی با نهادهای عینی و اجتماعی است.^۱ اگرچه تا کنون حضور زنان در اجتماع، مشارکت اجتماعی و سیاسی، اشتغال و اولویت‌های شغلی مد نظر فرهیختگان این حوزه بوده است،^۲ اما این تحقیق عقبه فکری و مبانی این نظرات را بررسی خواهد کرد. این رساله با معرفی جغرافیای فکری و مبانی حضور اجتماعی زن در قالب الگوی سستی، فمینیسمی و دینی، در پی استنباط مبانی کلامی الگوی اجتماعی زن از نگاه کلام شیعه معاصر با نگاه سیستمی و نظام‌مند است. این پژوهش با به کارگیری روش اجتهاد، شهید صدر (ره) در "اقتصادنا" و در ۵ فصل انجام شده است.

۱. محمد تقی سبحانی، الگوی جامع شخصیت زن مسلمان، چاپ سوم، قم، ۱۳۹۰، دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، ص ۱۰۶.
 ۲. به صورت مبسوط در پیشینه موضوع، در فصل آتی ذکر خواهد شد.